

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 333/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. júla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť F. S., V., zastúpeného advokátom JUDr. J. P., D., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 341/2009 z 24. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. S. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júna 2010 doručená sťažnosť F. S., V. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom

zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 341/2009 z 24. marca 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v roku 1999 sa žalobca – spoločnosť U. B., a. s. (pôvodne po obchodným menom P., a. s.), domáhal proti sťažovateľovi ako žalovanému zaplata sumy 245 339,80 Sk. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 79/2000-130 z 8. novembra 2007 žalobe vyhovel a zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi požadovanú istinu s príslušenstvom. Proti predmetnému rozsudku sa sťažovateľ odvolal na Krajskom súde v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom č. k. 15 Co 55/2008-238 z 9. apríla 2008 potvrdil rozsudok okresného súdu. Na základe dovolania sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 283/2008 zo 17. decembra 2008 pre vadu konania (návrh na zmenu žaloby nebol sťažovateľovi doručený) zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd napriek vyslovenému názoru najvyššieho súdu v opätovnom konaní rozhodol rozsudkom č. k. 15 Co 47/2009-344 z 29. apríla 2009 tak, že rozsudok okresného súdu, čo sa týka istiny, potvrdil a čo sa týka úrokov z omeškania, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd vo veci rozhodol podľa sťažovateľa bez toho, aby predmetný návrh na zmenu žaloby (z 18. januára 2006, resp. 25. januára 2006) sťažovateľovi doručil. Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 341/2009 z 24. marca 2010 rozhodol tak, že dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu odmietol.

Podľa sťažovateľa namietaným uznesením najvyššieho súdu boli porušené jeho základné práva spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé, verejné a v primeranej lehote prejednanie jeho záležitosti pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie ním označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 341/2009 z 24. marca 2010, zrušil predmetné uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu trovy právneho zastúpenia v sume 303,30 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. ...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 341/2009 z 24. marca 2010.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosti sťažovateľa, ktorou namieta porušenie označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 341/2009 z 24. marca 2010, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces chráneného v čl. 46 ods. 1 ústavy je právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu).

Porušenie základného práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by v prípade sťažovateľa prichádzalo do úvahy vtedy, keby podmienky na prístup k tomuto súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli zo strany najvyššieho súdu rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. Inými slovami, keby najvyšší súd tieto všeobecné podmienky prístupu k súdu vykladal vo vzťahu k sťažovateľovi diskriminačne v porovnaní s ich výkladom pri iných subjektoch domáhajúcich sa súdnej ochrany. V prípade sťažovateľa k takej situácii nedošlo, sťažovateľ mal priznané postavenie účastníka súdneho konania a najvyšší súd o jeho dovolaní rozhodol, aj keď nie v súlade s jeho predstavami.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu okrem iného vyplýva:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nieje prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O. s. p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O. s. p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. I keď dovolací súd v tejto veci rozhodoval, vo svojom uznesení zo 17. decembra 2008 sp. zn. 4 Cdo 283/2008 žiaden záväzný právny názor v otázke opodstatnenosti uplatneného nároku na zaplatenie žalovanej sumy nevyslovil. Predchádzajúci rozsudok odvolacieho súdu zrušil pre vadu konania spočívajúcu v tom, že odvolací súd sa v dôsledku nesprávneho právneho názoru o nemožnosti prihliadať na vady konania pred súdom prvého stupňa, ktoré neboli namietané v podanom odvolaní, nezaoberal tým, že v konaní pred prvostupňovým súdom nebolo rozhodnuté o návrhu žalobkyne na zmenu návrhu v smere jeho rozšírenia aj o zaplatenie úrokov z omeškania, a že potvrdil prvostupňový rozsudok aj v časti, v ktorej bola žalovanému uložená povinnosť plniť niečo, čo sa predmetom konania nestalo. V ďalšom konaní odvolací súd dôsledne rešpektoval právny názor dovolacieho súdu v otázke správneho procesného postupu v súvislosti s povinnosťou prihliadať na vady konania pred prvostupňovým súdom z úradnej povinnosti. Rozsudok odvolacieho súdu nie je ani potvrdzujúcim rozsudkom, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v § 237 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne

obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z obsahu spisu však nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení.

Za nedôvodnú považoval námietku dovolateľa o odňatí možnosti konať pred odvolacím súdom, ktoré malo byť spôsobené tým, že potvrdením rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni žalovanú sumu zmaril odvolací súd možnosť rozhodnúť súdom prvého stupňa o pripustení zmeny návrhu. Potvrdenie prvostupňového rozsudku v uvedenom výroku nijako nebráni súdu prvého stupňa v ďalšom konaní rozhodnúť o procesnom návrhu žalobkyne na zmenu návrhu v smere jeho rozšírenia o úroky z omeškania a po pripustení tejto zmeny o tomto príslušenstve rozhodnúť. Tá časť konania pred prvostupňovým súdom, v ktorej bolo rozhodované o žalovanej sume (istine), nebola postihnutá vadou týkajúcou sa nerozhodnutia o pripustení zmeny návrhu vo forme jeho rozšírenia aj o príslušenstvo, preto pokiaľ odvolací súd vo výroku o istine prvostupňový rozsudok potvrdil, a zrušil ho len vo výroku o príslušenstve a súvisiacom výroku o trovách konania, bol jeho postup správny.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd dovolanie žalovaného podľa § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. ako neprípustné odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať námietkami dovolateľa týkajúcimi sa nesprávneho hodnotenia dôkazov odvolacím súdom a nesprávneho právneho posúdenia veci týmto súdom.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré v dovolaní napadnutý rozsudok krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľovi odmietol. V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľa „nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do

výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júla 2010